

NÉGYESI IMRE

A BEFOGADÓ NEMZETI TÁMOGATÁS ÉS A HADSZÍNTÉR-ELŐKÉSZÍTÉS KAPCSOLATA A TERVEZÉSHEZ SZÜKSÉGES INFORMÁCIÓKKAL TÖRTÉNŐ GAZDÁLKODÁS TÜKRÉBEN

Doktori (PhD) értekezésem címéül “A NATO parancsnokságok tervező tevékenységének támogatása a BNT keretein belül létrehozandó adatbázisokkal” témát választottam. Kidolgozásakor azt a célt tűztem ki magam elé, hogy feltárjam, a befogadó nemzeti támogatás (a továbbiakban: BNT) feladatainak sikeres végrehajtása érdekében az információ-gazdálkodás területén jelentkező eltéréseket a NATO parancsnokságok igényei és a Magyar Köztársaság BNT felajánlása között. Kutatási célként tűztem ki továbbá a különböző adatbázisokba integrált információk területi és a felmerülő információ-igény vezetési szintenként történő csoportosításának lehetőségeit. Fő feladatnak tekintem a területenként szükséges információk lehetséges beszerzési forrásainak feltárását, a Magyar Honvédségen kívüli adatbázisok felhasználási lehetőségeinek vizsgálatát. Végül, de nem utolsósorban a több helyről beérkező információk összevetésével, és a nem egyező listák összehasonlításának vizsgálatával egy olyan információs rendszer-modell létrehozását, amely alkalmas lesz a BNT teljes információ-igényének modellezésére. Ebben a cikkemben a BNT és a hadszíntér-előkészítés információ-igényének összehasonlításával a több helyről beérkező és a különböző feladatok végrehajtásakor felhasználható információkkal való gazdálkodás kérdésével foglalkozom.

A ZMNE Egyetemi Közlemények előző számában megjelent cikkemben^[1] már foglalkoztam a BNT információ-gazdálkodásának lehetséges területeivel. Abban a cikkemben összefoglaltam a BNT tervezésének alapelveit és követelményeit, valamint a BNT eljárási módjait. Tisztáztam néhány, az adatbázisok létrehozásával kapcsolatos alapfogalmat, majd vázoltam egy lehetséges területcsoportosítást, amely garanciát jelenthet a kellő mennyiségű és minőségű információ gyűjtéséhez, a BNT adatbázisainak megfelelő feltöltéséhez. Már azon cikkem befejező összegzésében rámutattam arra, hogy mekkora volumenű feladatot jelent a BNT adatbázisainak feltöltése megfelelő, naprakész információkkal.

Ugyanezen vonalat követve ezúttal szeretnék rámutatni a BNT és a hadszíntér előkészítés kapcsolatára a tervezésükhöz szükséges információk tükrében. Teszem ezt azért is, mert úgy ítélem meg, hogy ez a két feladat mindegyike önmagában jelentős erőt köt le, ugyanakkor a tervezéshez szükséges információk területén jelentős párhuzamokat figyelhetünk meg. Megítélésem szerint az információk gyűjtésének koordinálásával, a megegyező információk többszintű felhasználásával időt és nem utolsósorban nagy szellemi kapacitásokat szabadíthatunk fel, és ehhez szeretnék a magam eszközeivel segítséget nyújtani.

Az előző cikkemben ismertettem a BNT-hoz kapcsolódó fogalmakat, ezekre nem kívánok visszatérni, hanem azonnal rátérek a hadszíntér-előkészítés fogalmának és alapelveinek rövid tisztázására, majd az előkészítés során megoldandó feladatok a szükséges információk szempontjából történő elemzésére. (A hadszíntér-előkészítés fogalmának és a védelmi célú terület-előkészítés alapelveinek és területeinek meghatározásához a “Hadszíntér-előkészítés főbb kérdései a NATO-csatlakozás tükrében”^[2] című egyetemi jegyzetet tekintettem irányadónak.)

A HADSZÍNTÉR ÉS A HADSZÍNTÉR-ELŐKÉSZÍTÉS FOGALMA, A VÉDELMI CÉLÚ TERÜLET-ELŐKÉSZÍTÉS ALAPELVEI ÉS TERÜLETEI

A hadszíntér a háborús térségnek olyan kontinentális vagy óceáni méretű része, melyben a szembenálló hadviselő felek hadipotenciáljának adott kontinensre, vagy óceánra eső részei helyezkednek el. Több haderőnemből álló hadászati csoportosítások egységes vezetés alatt hadászati feladatokat oldanak meg. A hadszínterek határait meghatározzák a katonai koalíció kontinentális vagy óceáni területei, a hadászati fontosságú hadigazdasági objektumok elhelyezkedése, a hadászati méretű fegyveres csoportosítások diszlokációja, a kontinensek és óceánok természetes határai.

Az *FM 100—5* Táborig Kézikönyv a *hadszíntér* fogalmát a mai értelmezésben a potenciális fegyveres konfliktus területeként definiálja, melyet a főparancsnok jelöl ki (vö.: *FM 100—5*). Ebből következik az a megállapítás, hogy az egész ország területét úgy kell tekinteni, mint egy lehetséges hadszínteret, és ennek megfelelően szükséges azt előkészíteni.

Ehhez kapcsolódóan a Hadtudományi Lexikon (Magyar Hadtudományi Társaság, 1995) a hadszíntér-előkészítés fogalmát a következőképpen határozza meg: “A

hadszintér-előkészítés az ország honvédelmi felkészítésének része, a hadászati biztosítás egyik fajtája. Az ország egész területére kiterjedő békében és háborúban megvalósítandó olyan rendszabályok összessége, amelyek megteremtik a fegyveres erők sikeres alkalmazásának feltételeit. Az ország területén a hadszintér-előkészítést külön erre a feladatra kijelölt állami szervek végzik, de az előkészítés egy része a fegyveres erők közvetlen feladatrendszerébe tartozik.”

Összegezve *hadszintér-előkészítésen* az ország, a Szövetség területének háborús körülményeknek megfelelő előkészítését, vagyis a Szövetség egész érdekeltségi területére kiterjedő, békében és háborúban megvalósítandó azon rendszabályokat értjük, melyek a lakosság, az értékek védelmének, a társadalom, a gazdaság, az ellátó-szolgáltató területek vezetésének, ellátás biztosításának, a fegyveres erők sikeres alkalmazásának hadszintéri feltételeit teremtik meg. A hadszintér-előkészítés tehát nem más, mint az ország védelmi célú terület-előkészítése.

Mindezek alapján kimondhatjuk, hogy az ország területének előkészítése és az ahhoz tartozó feladatok szerves részét képezik az ország honvédelmi felkészítésének (az állami vezetés, a nemzetgazdaság, a lakosság és a fegyveres erők felkészítése mellett), mely megkívánja, hogy a végrehajtásban érintett minden állami, önkormányzati és gazdálkodó szerv egységes követelményrendszer alapján, összehangoltan tevékenykedjen. Az egységes követelményrendszert, az egységes értelmezést szolgálja a honvédelemről szóló 1993. CX. törvény is, melynek 8. paragrafus (3) c. pontja szerint a honvédelmi rendszer működésének irányítása körében a Kormány meghatározza az ország területének védelmi előkészítésére vonatkozó feladatokat. A törvény szerint a miniszterek (országos hatáskörű szervek vezetői), a honvédelem területi és helyi igazgatása, a honvédelemben részt vevő más szervek közreműködnek a védelmi felkészítéssel, előkészítéssel és az országmozgósítással kapcsolatos feladatokban.

A védelmi célú terület-előkészítés alapelvei^[3]

- A védelmi célú terület-előkészítés az ország védelmi felkészítésének részét képezi. Azon rendszabályok és gyakorlati tevékenységek egységes rendszere (tervezés, szervezés, kivitelezés), amely az ország területének előkészítésével biztosítja a társadalmi, politikai, katonai vezetés, a gazdaság és a fegyveres erők háború idején történő működéséhez (alkalmazásához) és a lakosság védelméhez, ellátásához szükséges feltételeket.
- Az ország védelmi célú terület-előkészítésére vonatkozó elgondolásnak összhangban kell lennie az ország védelmi felkészítésére és mozgósítására vonatkozó elképzelésekkel, a Védelmi tervvel. A védelmi célú terület-előkészítés, ezen belül a kizárólag katonai célú létesítmények (vezetési,

távközlési, védelmi, légvédelmi és ellátó rendszerek) telepítése, kiépítése, fenntartása során biztosítani kell az állami és katonai rendszabályok maradéktalan összhangját.

- *A lehető legkisebb ráfordítások érdekében a terület-előkészítési feladatokat a békeidőszaki és országmozgósítási időszakai megosztásban kell meghatározni, és többségüket az országmozgósítás időszakára célszerű tervezni.*
- Lehetőleg olyan infrastruktúrát kell kialakítani, amely lehetővé teszi a béke- és háborús idejű felhasználást. Ugyanakkor a terület-előkészítés feladatait mindenkor az ország teherviselő képességével összhangban kell megvalósítani.
- Az ország védelmi célú terület-előkészítése (finanszírozás és megvalósítás szempontjából) *közvetett és közvetlen* részre osztható.
- Az ország védelmi célú terület-előkészítése feladatainak tervezése és megvalósítása során mindenkor biztosítani kell a folyamatosságot a közvetett (állami előkészítést igénylő) és a közvetlen (a fegyveres erők által, illetve felelősségével végrehajtandó) feladatok tekintetében egyaránt.

Összehasonlítva a védelmi célú terület-előkészítés és a BNT alapelveit elmondhatjuk, hogy:

- a BNT és a védelmi célú terület-előkészítés részét kell, hogy képezze a haderő tervezési folyamatának;
- mindkét terület tervezési folyamatában elsődlegesnek kell tekinteni az ország teherbíró képességét, és ezzel összhangban a tervezést úgy kell végrehajtani, hogy mindkét terület feladatai nemcsak külön-külön, de ha kell, egyidőben is végrehajthatóak legyenek;
- már az alapelvek ismeretében látható, hogy jelentős átfedések lesznek a tervezésben felhasználandó információk területén;
- jelentős különbség van ugyanakkor a két terület alapelvei között abban a tekintetben, hogy a BNT-n belül a Befogadó Nemzetek felajánlott erőforrásaik feletti ellenőrzési jogokat átadhatják, addig a védelmi célú terület-előkészítés tervezése feletti jogok kizárólagosak.

Ezek után tekintsük át a védelmi célú terület-előkészítés rendszabályait a különböző időszakokban a közvetett és közvetlen feladatokra egyaránt vonatkoztatva. A rendszabályok felsorolásával párhuzamosan hasonlítsuk össze a BNT feladatrendszerének megfelelő elemeivel a szükséges információk tükrében.

Közvetett (állami előkészítést igénylő) feladatok

Békeidőszakban

- *A közlekedési hálózat előkészítése terén:* a vasúti, közúti, vízi és légi közlekedés hálózatának és járműparkjának célirányos fejlesztése, katonai igénybevételre történő előkészítése, a várható rombolások helyreállításának megtervezése, a helyreállításhoz szükséges szervezeti, szakmai, anyagi feltételek biztosítása, a helyreállító erők tevékenységének megtervezése, a katonai rakodó-berendezések előkészítése, állandó hadrafoghatóságának biztosítása; a járműállományban a katonai szállítások végrehajtására is alkalmas megfelelő részarány biztosítása, a vasúti villamos vontatás dublázása dízel vontató járművekkel; dublőr hídátkelőhelyek, tartalékkikötők előkészítése; az ideiglenes átrakó körletek ki- és berakóállomásainak előkészítése, *mobil* szükséggrakodók tartalékolása.

Mindezen tevékenységek hatékony végrehajtásához nagy mennyiségű és naprakész információra van szükség mindkét elemzett területen. A BNT keretein belül az egyik legjelentősebb együttműködési területet jelenti a közlekedés és szállítás területe. Ugyanakkor az is kijelenthető, hogy a közlekedés és szállítás területe bír a legnagyobb információ-igénnyel. Eltekintve ezen terület információ-gazdálkodásának elemzésétől csak összefoglalva tekintünk át a BNT közlekedési biztosítási feladatait:

- a szövetséges megerősítő kontingenshez tartozó szállítmányok és oszlopok országhatáron történő fogadása és beléptetése, az ország területén történő mozgásukhoz szükséges információk átadása;
- a tervekben (és operatív egyeztetés során) rögzített szállítási ütemhez az áteresztőképesség biztosítása (vasúton), a közúti mozgások esetében az útforgalmi tervekben foglaltak szerint az oszlopok (konvojok) átengedése (irányítása), a repülőtereken és kikötőkben a kirakó kapacitás, szükség esetén az érkező anyagok elszállításához szükséges szállítóképesség biztosítása;
- a kijelölt kirakóállomások berendezése, működtetése, tartalék kirakóhelyek előkészítése;
- anyagi készletek szállítása, kísérése (őrzése).

A feladatokból egyértelműen látszik, hogy a védelmi célú terület-előkészítés a saját erők mozgatási feltételeinek megteremtésére koncentrál. A BNT sokkal szélesebb információs alapokon nyugodva az ország egészéről kell, hogy naprakész adatokat szolgáltatson. (Természetesen mindkét terület tervezési munkája során szükséges a teljes információbázis ismerete, de a

BNT az igények beérkezése után sokkal tágabb körből és folyamatosan merít információkat.)

- *A távközlési hálózat előkészítése terén: az állami vezetés védett háborús vezetési rendszerének működését biztosító távközlési hálózat kiépítése, fenntartása, szükség szerinti fejlesztése; az országos távközlési gerinchálózat életképességének, megbízhatóságának növelése; kerülőirányok kialakítása a gerinchálózaton; a háború esetén keletkező rombolások helyreállításának megtervezése; a háborús helyreállításhoz szükséges szervezeti, anyagi és technikai feltételek megteremtése; a hálózattirányítás háborús rendjének kialakítása; a távközlési hálózat háborús igénybevételre való átállításának előkészítése; a fegyveres erők békehíradásának biztosítása, adatszolgáltatás az ország távközlési hálózatáról és annak fejlesztési irányairól; a polgári és kormányzati célú frekvencia-felhasználás rendkívüli időszakokra történő megtervezése, előkészítése.*

A BNT a már előkészített távközlési hálózatokat “használja” oly módon, hogy a szövetséges erőknek felajánlott részokről nyújt további információkat. Ezen felajánlás természetesen csak a már “lekötött” erők feletti távközlési hálózatokra vonatkozhat.

- *A légvédelem objektumainak előkészítése terén: a polgári repülőszervezetek és eszközeik háborús igénybevételre történő felkészítése; a katonai igénybevételre tervezett repülőterek rendeltetés szerinti használatának biztosítása.*

Külön objektumok állnak rendelkezésre a szövetséges erőknek, amelyeket már feladattól függetlenül békében is használnak. A BNT keretein belül további igények is felmerülhetnek, amelyek teljesítéséhez naprakész információk szükségesek. Az információk biztosítása ezen területen relatíve könnyebb, mert a terület speciális igényei jelentősen leszűkítik a lehetőségeket. A BNT keretein belül békében a polgári repülőszervezetek és eszközeik felajánlása nem lehetséges. (A jogi háttér megteremtése után esetleg bevonhatóak.)

- *Az energiaellátás biztosítása terén: a villamosenergia-rendszer üzemképességének növelése; a háborús átállítás és az alternatív energiatermelésre való áttérés feltételeinek megteremtése; a szükséges energiahordozó-készletek felhalmozása; az energiatermelés, elosztás háborús rendjének megtervezése, a helyreállításhoz szükséges készletek képzése.*

Ez a terület kapcsolódik legerőteljesebben a civil szférához. Elképzelhetetlen pontos információk biztosítása a különböző energia-hordozókkal gazdálkodó szervezetekkel való szoros együttműködés nélkül. Az információk

biztosításakor külön nehézséget okozhat a civil vállalatok területi szétagoltsága és a információk centralizáltságának hiánya.

- *A védelem anyagi készleteinek létrehozása, raktár- és javítóbázisok előkészítése terén: a fegyveres erők ellátásához szükséges állami anyagi készletek képzése, védett, szétagolt elhelyezése, raktárak és raktárbázisok kialakítása, fenntartása; javítóbázisok hálózatának fejlesztése a fegyveres erők igényeinek figyelembevételével.*

A BNT kiterjedhet erre a területre is, de nagy valószínűséggel az igények csak korlátozott formában fognak megjelenni az eltérő technikai eszközök miatt. A védelmi célú terület-előkészítés egyik sarokpontja lehet ez a terület a MH technikai állapotát figyelembe véve.

- *A meteorológiai rendszer létrehozása terén: az állami meteorológiai szolgálat védelmi igényeknek megfelelő fejlesztése, fenntartása, létesítményeinek az ország egész területén történő elhelyezése; a háborús időszaki adatszolgáltatás megszervezése.*

Az Országos Meteorológiai Szolgálat és a Katonai Meteorológiai Szolgálat külön-külön és együttműködve is képes a naprakész információk biztosítására. Könnyebbé jelent, hogy békeidőben is napi információ-biztosítás szükséges és ez lehetővé teszi a meteorológus szakemberek "hasznosítását" más feladatok vonatkozásában is.

- *A topogeodéziai és kartográfiai előkészítés terén: az alappontok hálózatának szükséges sűrítése; a különböző méretarányú topográfiai és különleges térképek összeállítása, pontosítása, kiadása; navigációs geodéziai rendszer fejlesztése.*

Nagy volumenű munkát jelent a különböző térképek biztosítása, amelyet csak a civil és katonai szervek szoros együttműködésével lehet megvalósítani. A BNT keretein belül nyújtandó információ jelentősége azért nagyobb, mert a más NATO tagországból érkező katonák nem támaszkodhatnak a helyi ismereteikre. A különböző, összefoglaló néven "nem papír alapú" eszközök jelentősége felértékelődött, és megindultak az ilyen irányú fejlesztések.

- *Az egészségügyi hálózat előkészítése terén: az ország egészségügyi hálózatának fejlesztése a háborús igények figyelembevételével; az egészségügyi anyagi védelmi készletek képzése, tárolása; a polgári egészségügyi intézmények előkészítése a háborús időszakra való átállásra.*

Mindkét területen ugyanazon hálózatra és egészségügyi személyzet-re támaszkodhat bármely feladatot végrehajtó állomány. Ugyanakkor ez az a terület, amelyen belül véleményem szerint nem lehet elkülöníteni

a BNT és a védelmi célú terület-előkészítés feladatait. A BNT keretein belül feladatot végrehajtó állománynak ugyanúgy ismerni kell a teljes egészségügyi hálózatot és szükség esetén a rendelkezésére is kell bocsátani. A különbséget az ideiglenesen létrehozott mozgó kórházak és segélyhelyek jelenthetik, amelyek szintén részét képezhetik a BNT szerződéseknek.

- *A vízellátás előkészítése terén: az ivóvízbázisok kapacitásának növelése; megfelelő védettségű föld alatti és felszíni víztározók építése; az ivó- és ipari-vízellátás háborús rendjének, a felszíni víztározók vízszintje csökkentésének megtervezése; a helyreállításhoz szükséges anyagok tárolása; alternatív ivóbázisok kiépítése.*

A vízellátás szorosan kapcsolódik az egészségügyi hálózathoz és megjelenik minden feladatban. Az ivóvízbázisok rendelkezésre bocsátása mindkét területen szükségszerű.

A teljesség kedvéért a védelmi célú terület-előkészítés feladatait tekintsük át a háborút közvetlenül megelőző időszakra és a háború időszakára is. A BNT-vel történő összehasonlításból látható lesz az is, hogy az ezen két időszakban végrehajtott feladatok már kevesebb átfedést mutatnak a két terület vonatkozásában.

A háborút közvetlenül megelőző időszakban

- *A közlekedési hálózat előkészítése terén: a közlekedési hálózat és járműállomány háborús igénybevételre történő átállítása, átcsoportosítások végrehajtása; a helyreállító erők és eszközök igény szerint történő csoportosítása, elosztása a veszélyeztetett irányokba, az anyagi készletek célirányos széttelepítése, a járműállomány gyűjtése a katonai szállítási igények alapján; a polgári szállítások korlátozásának bevezetése a hadiszállítási igények alapján; a dublőr hídátkelőhelyek aktivizálásának előkészítése, erők, eszközök szükség szerinti csoportosítása, a háborús közlekedés vezetési rendszerének aktivizálásra való előkészítése.*

A BNT ebben az időben végrehajtandó feladatainak megtervezésekor figyelemmel kell kísérni az átcsoportosítások miatt felmerülő további közlekedési-hálózati igényeket. A feladatok összehangolása szükségessé teszi a még gyorsabb információ-áramlást a szervezetek között, felmerül egy összekötő tiszt küldésének lehetősége is.

- *Az ország távközlési hálózatának előkészítése terén: a hálózat és irányítási rendszerének fokozatos átállítása háborús rendeltetésére; a helyreállítási tervek pontosítása, anyagi készletek kiegészítése, széttelepítése.*
- *A légvédelem objektumainak előkészítése terén: a hadműveleti (tartalék) repülőterek aktivizálása, alkalmazásra való berendezése; a tartalék*

légvédelmi rakéta és rádiótechnikai állások kiépítése, műszaki berendezése, a kijelölt polgári repülőterek berendezése, anyagi készletek áttelepítése; a légi szállítási berakókörletek kijelölése, előkészítése és berendezése.

- Az energiaellátás biztosítása terén: a helyreállító erők és eszközök igénybevételre történő előkészítése; az energiavédelmi készletek széttelepítése, egy részének mobilizálása; az energiafelhasználás korlátozásának bevezetése (szükség szerint); az energiahordozó készletek növelése.*
- A védelem anyagi készleteinek létrehozása, raktár- és javítóbázisok terén: a hadászati készletek széttelepítése, szükség szerinti mobilizálása; az anyagi készletek kiegészítése; a hadiipari védelmi kapacitások aktivizálása; a gazdaság hadigazdálkodásra való átállítása.*

Az aktivizált védelmi kapacitások és a gazdaság hadigazdálkodásra való átállítása során a bővülő lehetőségek nyomán lehetőség nyílt további felajánlások megtételére a BNT keretein belül. Ezek megvalósításához feltétlenül szükséges a szövetséges csapatok igényeinek folyamatos, pontos ismerete, ami csak az információ folyamatos áramlásával lehetséges.

- A meteorológiai rendszer létrehozása terén: A meteorológiai adatszolgáltatás folyamatosságának biztosítása a fegyveres erők igénye szerint.*

Előtérbe kerül mindkét területen a katonai meteorológia által biztosítható speciális információk kérése.

- A topogeodéziai és kartográfiai előkészítés terén: a fegyveres erők alkalmazásához szükséges térkép, térképészeti anyag elosztása, az alappontok hálózatának szükséges sűrítése; az állami nyomdák igénybevétele a fegyveres erők igénye szerint.*
- Az egészségügyi hálózat előkészítése terén: a polgári egészségügyi intézmények előkészítése háborús sérültek fogadására; egészségügyi védelmi készletek lépcsőzése, széttelepítése és mobilizálása, szükség- és kiegészítő kórházak felállítása.*

Az újonnan telepített szükség- és kiegészítő kórházak felállításánál már érdemes figyelembe venni mindkét terület igényeit.

- A vízellátás előkészítése terén: áttérés az ivó- és ipari-vízellátás rendjére; a helyreállításhoz szükséges anyagok széttelepítése; az alternatív ivóvízbázisok készenlétbe helyezése.*

A háború időszakában

- *A közlekedési hálózat terén: a közlekedési rendszer háborús igénybevételre történő átállítása; a bekövetkezett rombolások helyreállítása; a dublőr hidátkelőhelyek telepítése; a hadműveleti-hadászati készletek pótlása.*
- *Az ország távközlési hálózatának igénybevétele terén: a felső állami vezetés és a fegyveres erők igényeinek kielégítése, az anyagi és helyreállító készletek pótlása; az ország távközlési hálózatán bekövetkezett rombolások helyreállítása, az üzemképesség biztosítása.*
- *A légvédelem objektumainak terén: szükség-repülőterek, manőver-repülőterek kijelölése, előkészítése, műszaki és repülőtechnikai berendezése.*
- *Az energiaellátás biztosítása terén: az energiahálózaton keletkezett rombolások helyreállítása, a folyamatos energiaellátás biztosítása; az energiahordozó készletek folyamatos feltöltése, a helyreállító anyagok pótlása.*
- *A védelem anyagi készleteinek létrehozása, raktár- és javítóbázisok terén: a megsemmisült anyagi készletek pótlása; rombolások helyreállítása.*
- *A meteorológiai rendszer terén: a meteorológiai adatszolgáltatás folyamatosságának biztosítása a fegyveres erők igénye szerint.*
- *Topogeodéziai és kartográfiai előkészítés terén: a harctevékenységek folyamán szükséges új térképek és térképészeti anyagok folyamatos biztosítása.*
- *Az egészségügyi hálózat terén: a kijelölt polgári egészségügyi intézményekben a háborús sérültek folyamatos fogadásának és ellátásának biztosítása.*
- *A vízellátás terén: az ivó- és iparivíz-szolgáltatás biztosítása, rombolások helyreállítása.*

Közvetlen, a fegyveres erők által végrehajtandó feladatok

Az ország területe legszükségesebb mértékű (hadszintéri) előkészítésének közvetlen feladatait — az állami szervek által végzett (közvetett) előkészítéssel szoros összhangban — a fegyveres erők valósítják meg speciális, döntően hadműveleti előkészítési igénnyel, amelyek költségeit a fegyveres erők viselik.

Az ország területének előkészítésében a fegyveres erők speciális feladatokat hajtanak végre, melynek során figyelembe veszik a fegyveres erők állományát, feladatait, a fegyverek, fegyverrendszerek alkalmazásának sajátos követelményeit, valamint a csapatok alkalmazásának módját. Ezek a feladatok (rendszabályok) lehetnek általános rendszabályok, melyeket a fegyveres erők egésze érdekében,

vagy speciálisak, melyeket a haderő egyes haderőnemei érdekében valósítanak meg. A fegyveres erők által végzendő feladatokat a Honvéd Vezérkar tervezi.

Békeidőszakban

- *A közlekedési hálózat kiegészítése terén: a közlekedési útvonalak igénybevételének, szükséges kiegészítésének megtervezése, berendezésének előkészítése; a nagyfolyami dublőr-hídátkelőhelyek kijelölése, hozzávezető csatlakozó útvonalak kiépítése; a közlekedési hálózat helyreállításában részt vevő csapatok felkészítése, tevékenységének megtervezése.*

Az előkészített és berendezett utak, átkelőhelyek részét képezhetik a BNT felajánlásnak. A felajánlott közlekedési útvonalak és átkelőhelyek, különös tekintettel a közösen használtakra, a legmagasabb szintű információigénnyel lépnek fel. A MH ezt az információigényt önállóan nem tudja kielégíteni, csak más állami szervekkel együttműködve (pl. Közlekedési Hírközlési és Vízügyi Minisztérium, MÁV Informatika Kft., területileg illetékes önkormányzatok).

- *A távközlési hálózat előkészítése terén*

: A távközlési hálózat előkészítésével kapcsolatos feladatok szinte teljes mértékben közvetett (állami) feladatok formájában valósulnak meg.

A MH mint igénylő lép fel a távközlési hálózatok tekintetében és ez az igény mellérendeltségi viszonyba kerül a BNT keretein belüli igényekkel.

- *A hadműveleti terület műszaki berendezése terén: a hadműveleti terület műszaki berendezésének, a védelem terepszakaszai műszaki megerősít*

ésének, műszakizár-rendszerének, álcázásának megtervezése, megszervezése; a védett vezetési pontok, a honi légvédelmi rendszer kiépítése, műszaki berendezése; a helyreállítások megtervezése, megszervezése, a szükséges tartalékkészletek létrehozása.

Ezen feladatoknak prioritást kell kapniuk a BNT-vel szemben.

- *A raktárbázisok rendszerének létrehozása terén: a fegyveres erők várható alkalmazásának megfelelő raktárhálózat létrehozása; a csapatok ellátásának anyagi készletei után- és hátraszállításának megtervezése, megszervezése, a szükséges feltételek biztosítása.*

A létrehozott raktárbázisok részét képezhetik a BNT felajánlásnak, amennyiben a raktározott anyagok minősége és mennyisége ezt megengedi, illetve indokolttá teszi.

- *A geodéziai és meteorológiai pontok hálózatának kiegészítése terén: a fegyveres erők alkalmazásához szükséges térkép- és térképészeti anyagkészletek létrehozása.*

A térképészletek biztosításában kiemelt szerepet kap a MH Térképészeti Intézet. A BNT-n belül biztosított térképeket és a MH térképészleteit függetlenül kell kezelni egymástól.

- *A katonai egészségügyi hálózat előkészítése terén*

: a katonai egészségügyi hálózat kiegészítésére a polgári egészségügyi intézmények előkészítése.

Csak országos szinten történő koordináció útján történhet a megvalósítás egy országos adatbázis kezelésével.

- *A csapatok vízellátásának megszervezése terén: a meglévő és szükséges vízkészletek felmérése, a háborús ellátás megtervezése, a csapatok ellátása speciális vízbiztosítási térképekkel és víznyerő eszközökkel.*

A csapatok speciális eszközei külön adatbázisban kezelendők. A BNT-n belül tevékenykedő erők eszközeit szintén elkülönítve kell nyilvántartani.

- *A hadműveleti álcázás előkészítése terén*

: a hadműveleti álcázás megtervezése, anyag- és eszközigényének biztosítása.

A teljességre törekedve tekintsük át röviden a MH által végrehajtott közvetlen feladatokat a háborút közvetlenül megelőző időszakra és a háború időszakára is.

A háborút közvetlenül megelőző időszakban

- *A közlekedési hálózat kiegészítése terén: utak kiépítése a csapatok körleteiben; a közlekedési útvonalak berendezése, forgalmának megszervezése.*
- *Az ország távközlési hálózatának előkészítése terén: a hadszíntér-előkészítés távközlési jellegű feladatai telje*

s mértékben közvetett formában valósulnak meg.

- *A hadműveleti terület műszaki berendezése terén*

: a védőkörletek, védett tüzelőállások kiépítése, a szükség szerinti erősítési munkák megkezdése; a vezetési pontok teljes kiépítése, alacsonyabb vezetési szintek vezetési pontjai, körleteinek kijelölése és a kiépítés feltételeinek

megteremtése; a veszélyeztetett irányokban lévő utak és műtárgyak szükség szerint történő megerősítése, az erődítési és műszaki zárási tervek lebontása és a csapatokhoz történő lejuttatása.

- A raktárbázisok rendszerének létrehozása terén: a hadműveleti készletek széttelapítása; az anyagi készletek széttelapítása; tábori raktárak létrehozása, mobilizálása.*
- A geodéziai és meteorológiai pontok hálózatának kiegészítése terén: a geodéziai alaphálózat sűrítése; a csapatok ellátása az alkalmazáshoz szükséges térképekkel és térképészeti anyagokkal.*
- A katonai egészségügyi hálózat terén: a katonai egészségügyi hálózat háborús hadrend szerinti felkészítése; az átadásra előkészített polgári egészségügyi intézmények átvétele és felkészítése a sérültek fogadására.*
- A csapatok vízellátásának megszervezése terén: a vízkészletek őrzés-védelmének megszervezése, a csapatok vízellátásának biztosítása.*
- A hadműveleti álcázás előkészítése terén*

: a hadműveleti álcázás terveinek pontosítása, a berendezéshez szükséges anyagok széttelapítása, az álcázási feladatok végrehajtása.

A háború időszakában

- A közlekedési hálózat kiegészítése terén: a közlekedési hálózat helyreállítására kijelölt csapatok részvétele a feladatok végrehajtásában; az után- és hátraszállítások tervezése, szervezése és végrehajtása.*
- Az ország távközlési hálózatának előkészítése terén*

: a hadszíntér-előkészítés távközlési jellegű feladatai teljes mértékben közvetett formában valósulnak meg.

- A hadműveleti terület műszaki berendezése terén*

: az előrevonási, szétbontakozási útvonalak berendezése, fenntartása; az állandó hidátkelőhelyek dublirózása, kiegészítő hidátkelőhelyek szükség szerinti berendezése, fenntartása; az adott hadműveleti irányok erődítési feladatainak folyamatos végzése, az adott hadműveleti irányokban a szükséges műszakizár-rendszerek létrehozása.

- A raktárbázisok rendszerének létrehozása terén: a rombolások következményeinek felszámolása.*
- A geodéziai és meteorológiai pontok hálózatának kiegészítése terén: a csapatok térképészeti biztosításának folyamatos fenntartása, a geodéziai alaphálózat csapatok által igényelt folyamatos sűrítésének biztosítása.*
- A katonai egészségügyi hálózat előkészítése terén*

: a háborús sérültek szállításához és ellátásához szükséges feltételek biztosítása, az egészségügyi anyagok és eszközök folyamatos pótlása.

- A csapatok vízellátásának megszervezése terén: a csapatok vízzel való ellátásának folyamatos biztosítása, víznyerő helyek kiépítése.*
- A hadműveleti álcázás elők*

észítése terén: a hadműveleti álcázás folyamatos tervezése, szervezése és végrehajtása.

KÖVETKEZTETÉSEK

Összegezve megállapítható, hogy az ország védelmi célú terület-előkészítése és a BNT tervezése nagy volumenű, nagy szellemi kapacitásokat lekötő és nagy anyagi ráfordításokat igénylő feladat. Mindkét terület hatalmas információ-igénnyel lép fel, nemcsak a tervezés, de majd a végrehajtás időszakában is. Ezen információk naprakész, pontos biztosítása elengedhetetlen feltétele mindkét feladat sikeres teljesítésének. Ugyanakkor azt is látnunk kell, hogy a szükséges információk tekintetében nagyon jelentős átfedések mutatkoznak a két terület között. Az elemzésemből egyértelműen látszik, hogy mindkét területen a feladatok nagyobbik részének végrehajtása a békeidőszakra esik. A békeidőszaki tervezés lehetővé teszi, hogy a szükséges információkat a lehető legszélesebb bázisról szerezzük be.

Azt is látnunk kell továbbá, hogy a Magyar Honvédség prioritása mindkét feladat tekintetében nyilvánvaló, de ez a prioritás nem jelenthet kizárólagosságot sem a tervezés, sem a végrehajtás tekintetében. Kijelenthetjük, hogy mindkét feladat a Magyar Köztársaságot teljes egészében érintő feladat. Ezt a megállapítást bizonyítja az is, hogy az ország védelmi célú terület-előkészítésének feladata nemcsak közvetlen, a fegyveres erők által végrehajtandó, hanem közvetett állami előkészítést igénylő feladatokat is tartalmaz. A BNT tervezésének tekintetében még egyértelműbben megállapítható az egész országot átfogó jelleg, hiszen elég csak arra rámutatnunk, hogy a NATO felkérés a Magyar Köztársasághoz érkezett. Az átfogó jelleg ugyanakkor lehetővé teszi azt is, hogy az ország bármely, a szükséges területen belül információkkal rendelkező szervezetét bevonjuk a tervezésbe. (Az esetleges jogi keretek az állami beavatkozás révén könnyebben megteremthetőek.)

Lehetőség nyílik arra is, hogy a különböző szervezetektől beérkező információkat összevessük, szelektáljuk, az esetleges ellentéteket feloldjuk, illetve ezen ellentétek okait feltárjuk. Az információk további minőségi elemzésének, beszerzésük forrásainak, az információ-áramlás informatikai feltételei megteremtésének további elemzése képezik kutatásaim jövőbeni lehetséges irányait.

FELHASZNÁLT IRODALOM

AAP-6, NATO Szakkifejezések és meghatározások gyűjteménye. HVK Euro-atlanti Integrációs Munkacsoport, Budapest, 1997.

FM 105 Tábori Kézikönyv, Hadműveletek. HVK, Budapest, 1997.

A hadszíntér előkészítés általános elvei, a Magyar Köztársaság területének védelmi célú, hadműveleti előkészítése. 841/0134/Ea., ZMNE, 1996.

Hadtudományi Lexikon. Magyar Hadtudományi Társaság, Budapest, 1995.

MC 334/1 A Befogadó Nemzeti Támogatás tervezésének NATO alapelvei és módszerei. HVK Logisztikai Főcsoportfőnökség, Budapest, 1998.

MC 339/1 A NATO logisztikai alap- és irányelvei. HVK Logisztikai Főcsoportfőnökség, Budapest, 1998.

Hadszíntér-előkészítés főbb kérdései a NATO-csatlakozás tükrében. ZMNE, J 1326, 2000.

NATO Kézikönyv. Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet, Budapest, 1999.

NATO Logisztikai Kézikönyv. Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet, Budapest, 1997.

TURCSÁNYI Károly-VASVÁRI Ferenc: Szógyűjtemény: a vezetés-szervezés, a logisztika, a haditechnika területeiről. ZMNE Haditechnikai tanszék, Budapest, 2000.

[\[1\]](#)Négyesi Imre: Az információ-gazdálkodás lehetséges területei a befogadó nemzeti támogatás adatbázisainak tervezésekor. ZMNE Egyetemi Közlemények, 2001/4. sz.

[\[2\]](#)Hadszíntér-előkészítés főbb kérdései a NATO-csatlakozás tükrében. J 1326, ZMNE, 2000.

[\[3\]](#)A hadszíntér-előkészítés általános elvei, a Magyar Köztársaság területének védelmi célú, hadműveleti előkészítése. 841/0134/Ea., ZMNE, 1996.